עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

לא שנו אלא בקדשי הגבול. לפי' רש"י הא דאמרינן דמהני כרוכין היינו דוקא לתרומה שאם הוא כהן והביא ראיה על האשה אין צריך להביא ראיה על הבנים להאכילן בתרומה ובקה דמשמע דמכל מקום צריך שיהו כרוכין להאכילן בתרומה ובפרק האשה שנתארמלה (כתובות דף כה:) אמרינן האומר בני זה והכן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה (ג) אלמא לא בעינן שיהו כרוכין אחריה ויש לומר דרב[ב] תנא הוא ופליג ורבינו תם פירש דרב סבר[א] כמאן דאמר (שם מד:) אין מעלין מתרומה ליוחסין ולכך נאמן להאכילו תרומה כיון דבידו הוא[ג] ומתני' דהכא סברה כמאן דאמר (שם) מעלין מתרומה ליוחסין והכא הכי פירושו לא שנו אלא בקדשי הגבול פירוש בכל דבר קדושה כגון לתרומה ולנסיאת כפים ולהשיאו אשה[ד] אבל ליוחסין לא כלומר[ג] לסקול על ידו דקאמר[ה] זה הכן וזו אמו והכן בא עליה לא מהימן והיינו דקאמר ואודא רבי יוחנן לטעמיה דאמר קוקלין ושורפים על החזקות ולפירוש הקונטרס אבל ליוחסין כגון להיות משמש בנו על גבי המזבח לא מהימן צריך לומר דהכי מייתי לאיה קוקלין ושורפין על החזקות וכל שכן דנאמן ליוחסין[ו]:

שדרכו של תינוק לטפח. פירש בקונטרס לטפח נאשפה ול"ת כיון שהתינוק אינו ולאי טמא אם כן אמאי נקט תינוק שנמצא בגל העיסה ליקוט שנגע בעיסה ועוד קשה דאמרינן בתוספתא (דתרומות פ"ג ע"ב) מפני מה אמרו שהתינוק טמא משום דנשים נדות מגפפות ומנשקות אותו והכא מפרש משום דמטפחין באשפה לכך פירש ר"ת שהתינוק ולאי טמא כדמפרש בתוספתא ולכך נקט שנמצא בגל העיסה ובלא בידו דשמא ספק הוא אם טבלה מן העיסה וטימא את העיסה או שמא אדם טהור נכנס לשם ונטל[ז] את העיסה ונתן לתינוק ובהא פליגי ר' מאיר ורבנן דר' מאיר מטהר דתלינן באדם טהור וחכמים מטמאין מפני שדרכו של תינוק לנעפח[ח] פי' בעיסה[ט] ויש לנו לומר שנטלה ובכי האי גוונא פליגי בתוספתא[י] גבי תינוק שנמצא בגל הקבר ושומעים בידו ואינו יודע אם התינוק נטלן או אדם טהור נתן לו ר' מאיר מטהר וחכמים מטמאין: **סמוך** מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא. פירוש והוי רוב כמאן דליתיה ובקה דברים פרק בתרא דיבמות (דף קיט.) אמרינן גבי האשה שהלך בעלה למדינת הים ולקחה עמו ושמעה האשה שמת בעלה ר' מאיר אומר לא תנשא ולא תמיכמת לפי דרוב נשים מתעברות וילדות ואיכא למימר שהלכה עמו ילדה והויא האשה שנשארה פטורה מן היבום ומיעוט מפילות ילדיהן וקאמר ר"מ דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה שהרי היתה בחזקת זקוקה ליבום כשהלך בעלה למדינת הים ולא היה לו בנים והוה ליה פלגא ופלגא כלומר דמיעוטא וחזקה משונין כנגד אותן רוב דנשים מתעברות וילדות והוה פלגא ופלגא ולא תנשא ולא תתייבם וכמו כן אית לן למימר הכא' וכי תימא דאין הכי נמי והא דמטהר רבי מאיר היינו משום דמיעוט אין בו דעת לישאל אף בגרשות היחיד שפיקו טהור[ק] דהא בהדיא אמרינן בסמוך בשמעתין דעשאוהו חכמים כמי שיש בו דעת לישאל וי"ל שאין זה רוב חשוב אלא רוב גרוע[ר] לכך מרעי ליה מיעוטא וחזקה ומדע שאין חשוב מדאמרינן בסמוך עשאוהו חכמים כמי שיש בו דעת לישאל ולכך מטמאין את העיסה ואי הוה רוב חשוב אפילו אין בו דעת לישאל הוה לן לטמוי וע"כ צריך לומר כן דאם לא כן קשה אליבא דרבנן דהא רבנן קאמרי התם גבי הלך בעלה למדינת הים ושמעה שמת תנשא דקסברי דמיעוטא כמאן דליתיה דמי ורובא וחזקה רובא עדיף ואם כן אמאי קאמר הכא רבי יוחנן אליבא דרבנן אין זו חזקה שעורפין עליה תרומה אלא שמע מינה שאין זה רוב חשוב ולפיכך התם דרוב חשוב תנשא[ש] (ולפי זה ניחא מה שמקשים העולם דקשה להו גבי שני דברים אין בו דעת לישאל ועשאוהו כמי שיש בו דעת לישאל וקא חשיב[ת] דתינוק ומקשין מאי איריא שיש בו דעת לישאל תיפוק ליה משום דסבירא להו לרבנן במיעוטא כמאן דליתיה ורובא וחזקה רובא עדיף וא"כ אפילו אין בו דעת לישאל טמא דהא אין זה ספק טומאה אלא ודאי טומאה[א] ש"מ שאין זה רוב חשוב ואי לאו דעשאוהו חכמים כמי שיש בו דעת לישאל לא היו מטמאים):

רבי

לא שנו אלא בקדשי הגבול אבל ביוחסין לא ורבי יוחנן אמר אפילו [א]ביוחסין ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [ב]מלקין על החזקות סוקלין ושורפין על החזקות ואין שורפין תרומה על החזקות מלקין על החזקות כרב יהודה [ג]דאמר רב יהודה [ד]הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה סוקלין ושורפין על החזקות כדרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא איש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית נסקלין זה על זה ונשרפין זה על זה א"ר שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא [ה]מעשה באשה שבאת לירושלים ותינוק מורכב לה על כתיפה והגדילתו ובא עליה והביאום לבית דין וסקלום לא מפני שבנה ודאי אלא מפני שכרוך אחריה ואין שורפין תרומה על החזקות דאמר ר' שמעון בן לקיש שורפין על החזקות ור' יוחנן אומר אין שורפין ואזדו לטעמייהו [ו]דתנן תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ר"מ מטהר וחכמים [ז]מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח והוינן בה מאי טעמיה דר"מ קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה בחזקת טהרה עומדת [ח]וסמוך מיעוטא לחזקה איתרע ליה רובא ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי רובא וחזקה [ט] רובא עדיף [י]אר"ל משום רבי אושעיא זו היא[כ] ששורפין עליה את התרומה ר' יוחנן אמר אין זו חזקה ששורפין עליה תרומה אלא איזו חזקה לרבי יוחנן ששורפין עליה את התרומה [כא]כדתנן [כב]עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצאו חתיכות בעיסה אם רוב שרצים טמאה אם רוב צפרדעים טהורה תניא כותיה דרבי יוחנן שני דברים אין בהם דעת לישאל ועשאום חכמים כמה שיש בהם דעת לישאל תינוק ועוד אחרת תינוק הא דאמרן ועוד אחרת מאי היא [כג]עיסה בתוך הבית ותרנגולים ומשקים טמאים שם ונמצאו

נקורים

לא שנו. דסמכינן אכרוכין אלא לקדשי הגבול [ו]אם כהן הוא אוכלים בקדשי הגבול משביא ראיה על האשה זו שהיא כשירה לכהונה קומכין על הבנים הכרוכין אחריה לומר בניה הן ואינן חללין: **אבל ליוחסין.** אם יש בהן בנות אין נישאות לכהנים עד שיביאו ראיה שהן בנותיה של זו: **ור' יוחנן אמר אפילו ליוחסין.** סמכינן אחזקה שהן כרוכין אחריה: **ואזדא רבי יוחנן לטעמיה.** דאמר סמכינן אחזקה שהוחזקו ליכרך אללה בחזקת שהיא [ז]אמו אפילו לענין דיני נפשות ליסקל ולישרף זה על זה כדלקמן וכ"ם ליוחסין להכשר כהונה: **מלקין על החזקות.** על דבר שאינו מחזיקים[ח] כן ואפילו אין עדות בדבר: **שורפים וסוקלין כו'.** כדמפרש להו ואזיל: **ואין שורפין תרומה על החזקות.** דבר שהוא טמא מתוך חזקה ולא מתוך שהוא[ט] ראיה ונגע בתרומה כגון תינוק שהוא סתמא מוחזק טמא שמתפסק באשפה שים שם שגילות ושרצים ונגע בתרומה אין שורפין אלא תולין כדמפרש טעמא לדאמרינן העמד עיסה על חזקת טהרה ואילו הוא ממיעוט תינוקות (הוא) אלא טיפת: **הוחזקה נדה בשכינותיה.** שראו שכינותיה שהיא היום היתה מלובשת בגדי נדותה: **איש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית.** אינו מכירין בהם שנעדות גמורה: **נסקלין זה על זה.** אם בא הבן על האשה נסקל הבן עליה משום בא על אמו והיא עליו: **ונשרפין זה על זה.** אם בא האיש על הבת בנמו בשריפה: **ותינוק מורכב על כתיפה והגדילתו.** בחזקת בנה: **ובא בידו.** בידוע שנטל מן העיסה: **לטפח.** בשרצים וגבלות שבאשפה: **סמוך מיעוטא.** דאין מטפחים לחזקה העיסה ואיתרע רובא דמטפחין דלר' מאיר לא בטיל מעוטא לגמרי דשמעינן ליה (נדה דף לב.) דחייש למיעוטא הילכך במקומו עומד וכי משכח מידי לאילטרופי בהדיה מלטרף: **מיעוטא כמאן דליתיה דמי.** דבטיל ליה לגבי רובא ורבנן לטעמייהו דלא חייש למיעוטא (שם): **זו היא ששורפין עליה את התרומה.** (כ) חזקה ששורפין עליה את התרומה חזקת תינוקות כ)שמחזיקין לטפח שורפין עליה תרומה דהאי מטמאין דקאמרי רבנן לגרוף קאמרי: **אין זו חזקה ששורפין כו'.** וכי אמרי רבנן לתלות קאמרי: **שרצים.** לב הדומה לצפרדע הלב טמא והצפרדע טהור: **מטפלים שם.** כ)עושים נפולין נפולין חתיכות חתיכות: **ונמצאו חתיכות בעיסה.** ואין ידוע אם של שרצים או של צפרדעים: **אם רוב שרצים.** אם הבית מוחזק להיות שרצים מצויים שם יותר מצפרדעים טמא אף ליסרף לחזקה ורובא דאיתיה קמן הוא אבל הבא דתיקון רובא דליתיה קמן הוא: **כותיה דר' יוחנן.** דאמר מטמאין דרבנן לתלות: **כמי שיש דעת לישאל.** וקי"ל (נדה דף ד:) ברה"י שפיקו טמא דבדבר שאין בו דעת לישאל קי"ל (שם) דאפילו ברה"י שפיקו טהור:

נקורים

לא שנו אלא בקדשי הגבול אבל ביוחסין לא ורבי יוחנן אמר אפילו [א]ביוחסין ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [ב]מלקין על החזקות סוקלין ושורפין על החזקות ואין שורפין תרומה על החזקות [ג]דאמר רב יהודה [ד]הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה סוקלין ושורפין על החזקות כדרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא איש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית נסקלין זה על זה ונשרפין זה על זה א"ר שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא [ה]מעשה באשה שבאת לירושלים ותינוק מורכב לה על כתיפה והגדילתו ובא עליה והביאום לבית דין וסקלום לא מפני שבנה ודאי אלא מפני שכרוך אחריה ואין שורפין תרומה על החזקות דאמר ר' שמעון בן לקיש שורפין על החזקות ור' יוחנן אומר אין שורפין ואזדו לטעמייהו [ו]דתנן תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ר"מ מטהר וחכמים [ז]מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח והוינן בה מאי טעמיה דר"מ קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה בחזקת טהרה עומדת [ח]וסמוך מיעוטא לחזקה איתרע ליה רובא ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי רובא וחזקה [ט] רובא עדיף [י]אר"ל משום רבי אושעיא זו היא[כ] ששורפין עליה את התרומה ר' יוחנן אמר אין זו חזקה ששורפין עליה תרומה אלא איזו חזקה לרבי יוחנן ששורפין עליה את התרומה [כא]כדתנן [כב]עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצאו חתיכות בעיסה אם רוב שרצים טמאה אם רוב צפרדעים טהורה תניא כותיה דרבי יוחנן שני דברים אין בהם דעת לישאל ועשאום חכמים כמה שיש בהם דעת לישאל תינוק ועוד אחרת תינוק הא דאמרן ועוד אחרת מאי היא [כג]עיסה בתוך הבית ותרנגולים ומשקים טמאים שם ונמצאו

נקורים

מסורת הש"ס

א) מנחות עב., ב) [ערכין פ"ג מ"ח נדה יח: חולין פו., ג) חולין פו. יבמות קיט: נדה יח:], ד) [בכמ"י ותר"ל. וכרש"ס כתב דכמנל"ל], ה) [בכמ"י טעם: חזקה. וכ"ה בנדה], ו) [נ"ל כדתנא], ז) [בר"ן: אם כהנים הם], ח) [בר"ן: אמן], ט) [בר"ן: מוחזקן מ שהוא כן], י) [נ"ל בתוס' מ"ז], כ) [נ"ל שמוחזקין. רש"ם], ל) [נ"ל עשרין. רש"ל], מ) [נ"ל דלכי. וכ"ה בדפו"ר. וכ"ה לרבינו תנחום' בכתובות וכתוס' הרא"ש. וכן בהמשך], נ) [שם כה ע"ב], ס) [אנ"ל כיכל דקאמר], ע) [וע' ריטב' תוס' כתובות כה: ד"ה נאמן], פ) [בתוס' טוך ובע"ר: מן העיסה. וכמנל"ל], צ) [לא נמצא. ושיין בר"ש. ובתוס' בנדה יח: ובמהרן פו. הכילו כעין זה ממשנה דתרומות פ"ג מ"ז], ק) [נדה ד: פוטה כח:], ר) גלוין, ש) [בדפו"ר: מיעוטא], ת) [בדפו"ר טעם: אלא].

הגהות הב"ח

(א) גב' דוחא עדיף. נ"ב עיין ב"ב דף לג יש כ' סברות לחיבו עדיף: (ב) רש"י ד"ה זו היא וכו' התרומה זו היא מקקה: (ג) תוס' ד"ה לא וכו' להשיאו אשה דברי רבי אלעזר לא:

מוסף רש"י

הוחזקה נדה בשכינותיה. שראוה לובשת בגדי נדות, בעלה לוקה עליה משום נדה. אם תמרו בו (כתובות עב.). שדרכו של תינוק לטפח. ידיו נאפפות שרצים מצויים שם ומיטמא את העיסה שאינו רואין שנגע בה (חולין פו.). וסמוך מיעוטא לחזקה. והיה לו לעבר תרי, ורובא לתתיה לעמא ולאן אחד עומד במקום אנשים (נדה יח:). זו היא ששורפין עליה את התרומה. מחזקה זו שאינו ממיקין אפם רוב מיעוטא מעפמין, חזקה גמורה המיקוה לעשותה מולאי ולשרוף עליה תרומה (שם).

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"ב מהלכות מ"ש הלכה ז טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו בהג"ה:

צט ב מיי' פ"ח מהל' מיאה הל' כ טוש"ע אה"ע סי' ג סעיף ו וסימן יט סעיף ח:

ק ג מיי' שם הל' כב סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפה סעיף ב:

קא ד מיי' שם הל' כ:

קב ה מיי' פט"ו מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ג:

קג ו מיי' שם הל' ה:

קד ז מיי' שם הל' ד:

מוסף תוספות

א. דאין זו מחלוקת חדשה. תוס' הרא"ש. ב. דכל מידי דשייך לכהונה קרי קדשי הגבול. שם. ג. לאו היינו להשיאו אשה אלא יוחסי קירבה דעריות. תוס' טוך. ד. ואע"פ שלא נמצא בצק בידו ממאין חכמים דתניא וכו'. הלא נקט הכא בצק בידו אלא לרבותא דר"מ דאפ"ה תולין באדם טהור. שם. ה. דשיפות שייך באוכלים ומשקין, כדאמרי' וכו'. שם. ו. אע"פ שאין השושנים אלא ממקום הטומאה טהור וכו'. אע"פ שאתם תינוק טמא היינו ממנע נדה, והתם טהור היינו מטומאת מת קאמר. א"נ מיירי בתינוק וכו' ע"ש. שם. ז. דהוי כפלגא ופלגא וליתשב ספק טומאה. תר"פ. ח. דרוב תינוקות מטפחין לא הוי רוב גמור, ומשום הנראה כאילו הוא רוב עשאוהו כמו שיש בו דעת לישאל. הוספות חולין פו: ד"ה סמוך (וע' עוד תוס' נדה יח: ד"ה מיעוטא).

תוס' ר"י הזקן

(בקדשי הגבול). שאם כהן הוא אוכלים בנים בקדשי הגבול. אבל. אם יש בנות אינן נישואות לכהונה עד שיביאו ראיה שהן בנותיהן של זו. ואפילו ליוחסין. שמכינן אחזקה דהואיל וכרוכין אחריה בחזקת אמן הן אפילו לענין דיני נפשות כדמפרש ואזדא ר' יוחנן לטעמיה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com